

It-Strategi 2010-2012

for

Kirkeministeriet og folkekirken

januar 2010

Dokument nr. 8789/10

Forord

It-Strategi 2010-2012 for Kirkeministeriet og folkekirken er en revision af strategien fra 2008, der også gik frem til og med 2012.

Strategien er først og fremmest revideret, fordi der i løbet af 2008 og 2009 er sket nogle betydelige - den gang planlagte - system- og platformudskiftninger, som på det tekniske plan bringer Kirkenettet afgørende skridt nærmere en Service Orienteret Struktur (SOA). Udskiftningerne har desuden - i forhold til brugerne - introduceret så mange nye muligheder, at it-styregruppen¹ har fundet det relevant at foretage revisionen.

For It-Kontoret, der fungerer som sekretariat for it-styregruppen, er dette en meget glædelig udvikling, primært fordi strategien nu indgår som et vigtigt redskab i forbindelse med udarbejdelse af den et- til toårige handlingsplan, ligesom strategien - sammen med handlingsplanen - udgør et vigtigt fundament i budgetprocessen.

Strategien følger som hidtil den skabelon, som Statens It-Råd anbefaler i *Vejledning om ministeriernes it-strategier*.

Ved revisionen, som *alle* It-Kontorets medarbejdere har deltaget i, er det tilstræbt at synliggøre de målgrupper, strategien er rettet mod. Det er brugerne af Kirkenettet, dvs. præsterne, som udgør mere end halvdelen af de daglige brugere. Herudover medarbejderne i ministeriet og stiftsadministrationerne, der hovedsaglig beskæftiger sig med administrative opgaver. Endvidere er det kirkefunktionærer og menighedsrådsmedlemmer, som både udfører administrative såvel som rent kirkelige opgaver.

Af hensyn til dem, der professionelt anvender strategien som et styringsredskab, er der ikke sprogligt gjort store foranstaltninger for at rense strategien for tekniske udtryk. Det betyder, at akronymmerne, som it-verdenen er så rig på, er medtaget, ligesom en del teknologier er betegnet ved deres engelske udtryk. Således er det også muligt at bevare It-Strategien som et referencedokument, It-Kontoret kan henholde sig til i sin dialog med leverandørerne.

Som hidtil er der gjort forsøg på at sondre mellem it-anvendelsen til det kirkelige og pastorale på den ene side og det rent administrative på den anden side.

Men som noget nyt - og primært af hensyn til beslutningstagere og brugere - er It-Strategien tilgængelig på nettet i en udgave med andre indgange end dem, der fremgår af indholdsfortegnelsen, og - via hyperlink - med henvisninger og forklaringer til de tekniske udtryk, som ikke formodes at være de fleste bekendt.

¹ **It-styregruppen:**

Afdelingschef Steffen Brunés, formand (Kirkeministeriet)
Bygningskonsulent Keld Nielsen (Landsforeningen af Menighedsråd)
Biskop Steen Skovsgaard, Lolland-Falsters Stift (Biskopperne)
Stiftskontorchef Asger W. Gewecke, Fyens Stift (Stiftskontorcheferne)
Provst Paw Kingo Andersen, Hjallesø Provsti, Fyens Stift (Danmarks Provsteforening)
Sognepræst Gert Nicolajsen, Vorgod pastorat, Skjern Provsti, Ribe Stift (Danmarks Præsteforening)
Kordegne Stephen Larsen, Sankt Nikolaj Sogn, Holbæk Provsti, Roskilde Stift (Danmarks Kordegneforening)
It-chef Torben Stærgaard (Kirkeministeriets It-Kontor)

Indholdsfortegnelse

1	Mission og it-vision	5
1.1	En organisation med mange målgrupper	5
1.2	It-strategiens præmisser	6
2	Fokus på digital kommunikation	7
2.1	På vej mod eDag3	7
2.2	Bedre digital service	7
2.3	Øget effektivisering	8
2.3.1	Nye administrative rutiner	8
2.3.2	Borgere skal ikke aflevere oplysninger, som det offentlige har	9
2.3.3	Elektronisk information fra det offentlige	9
2.4	Mere og stærkere samarbejde	9
2.4.1	Lovgivning og fælles overenskomster styrker samarbejdet	10
2.4.2	Platforme for samarbejde og kvalitetsudvikling	10
2.5	Folkekirkens it-anvendelse	10
2.6	Samarbejde, kompetenceudvikling og videndeling	11
2.7	Bedre samarbejdsværktøjer	11
2.7.1	Præsters kirkeårsportal og provstiers samarbejdsportal	12
2.7.2	Menighedsrådenes It-Skrivebord	13
2.7.3	Kirkeministeriet og folkekirkens intranet	13
2.7.4	Flere portaler - én vision	13
2.7.5	Post og kalender til alle kirkefunktionærer	15
2.8	Konkrete initiativer og projekter	16
2.8.1	Handlingsplan	16
3	It-styring og organisering	18
3.1	It-styregruppen	18
3.2	It-Kontoret og dets organisering	18
3.3	Styring og prioritering	19
3.4	Gennemførelse af projekter	20
3.5	Systemejere, systemansvarlige og erfa-grupper	20
3.6	Drift og tilgængelighed	21
3.7	Sourcingstrategi	21
4	It-arkitektur	23
4.1	Udstyr	23

4.1.1 Arbejdspladsudstyr	23
4.1.2 Servere	24
4.2 Datalinjer	24
4.3 Forretningsapplikationer – anskaffelse og udvikling	24
4.4 Brugerprogrammel	25
4.5 Database- og udviklingsprogrammel	25
4.6 Internet og intranet	25
4.7 Brugeradministration	25
4.8 Open office og Mac	25
5 It-kompetencer	26
5.1 Basale færdigheder	26
5.2 Applikationsfærdigheder	26
5.3 Særligt vedrørende uddannelsen i personregistrering	27
5.4 It-medarbejdere	27
6 It-sikkerhed	28
6.1 Organisering	28
6.2 Sikkerhedsniveau – målsætninger	28
6.3 Styling – realisering af målsætning	28
6.4 Beredskab og kontrol	29
6.5 Overvejelser om brug af en anden sikkerhedsstandard	29
7 Økonomi og indkøb	30
7.1 Koncern-it som den økonomisk mulige model	30
7.2 Kontrol af priser og valg af leverandør	31

Bilag:

bilag 1: Handlingsplan 2010-11

bilag 2: It-arkitektur

1 Mission og it-vision

Folkekirkens mission som kristen kirke er at forkynde Kristus som hele verdens frelser gennem evangeliets forkyndelse, sakramenternes forvaltning, oplæring i kristendom og sjælesorg.

Dette udgangspunkt er lovgivningsmæssigt forankret i Grundloven (§ 4), der bestemmer folkekirken som den evangelisk-lutherske kirke. Kirkens overordnede opgave danner udgangspunkt for de konkrete former, kirkelivet får i sogn, provsti og stift. Alle konkrete målsætninger må dybest set tjene denne opgave.

Kirkeministeriets væsentligste arbejds- og ansvarsområde er den danske folkekirke. Dette omfatter tre hovedområder: folkekirkens økonomi, folkekirkens styrelse og folkekirkens personale.

Det er Kirkeministeriets opgave at skabe gode rammer for folkekirkens virke.

Dette sker i et nært samspil med folkekirkens administrative organer og præsterne, der er centrale for folkekirkens virke.

Det er en ambition, at Kirkenettet, der er Kirkeministeriet og folkekirkens fælles it-netværk, gennem anskaffelse og drift af løsninger til kommunikation, sagsbehandling og videndeling, opleves som et nyttigt redskab, der understøtter Kirkeministeriet og folkekirken i at løse deres opgaver.

It er ikke et mål i sig selv, men et middel, der kan understøtte menighedsrådenes kirkelige og præsternes pastorale opgaver foruden den folkekirkelige forvaltnings forretningsmæssige målsætninger.

It-Kontoret, der leverer it til Kirkeministeriet og folkekirken, skal på baggrund af it-strategien og *best practice* i it-branchen leve op til denne målsætning.

1.1 En organisation med mange målgrupper

Kirkeministeriet er med 1 afdeling og 2 kontorer samt ca. 40 medarbejdere en meget overskuelig organisation. Folkekirken derimod er med opdelingen i stifter, provstier og sogne - og nogle steder kirkedistrikter - hverken enkel eller overskuelig og er desuden geografisk udbredt i alle egne af Danmark. Den er endvidere en organisation med meget forskelligartede opgaver.

Folkekirken er i bund og grund lokalt forankret. Sognene (2.118) - nogle steder kirkedistrikter (89) - er folkekirkens enhedssystem. Sogne og kirkedistrikter (2.207) bestyres af folkevalgte menighedsråd (cirka 1.930). Menighedsrådene styrer sognenes kirkelige og administrative anliggender og udøver en række myndighedsfunktioner.

Menighedsrådene i hvert provsti vælger et provstiudvalg, der koordinerer økonomien i provstiet og herudover har en række tilsynsopgaver, herunder - sammen med stiftsøvrighederne - med menighedsrådenes økonomiske forvaltning. Tilsynet med øvrige funktioner varetages af biskopperne (10). Endelig er der i hvert stift et stiftsråd, som varetager en række overordnede opgaver med hensyn til det kirkelige liv i stiftet. Stiftsrådene kan udskrive bindende bidrag fra kirkekasserne til nærmere bestemte områder, og de bestyrer desuden - på vegne af menighedsrådene - kirkernes og præsteembedernes kapitaler.

Disse i alt cirka 2.000 råd og udvalg, hvor de valgte medlemmer helt overvejende er lægfolk, udgør - sammen med præsterne - den ene del af it-strategiens fokus.

Det andet fokusområde er administrationen. Det vil sige ministeriet, stiftsadministrationerne (10), provstierne (107) og personregisterførerne i pastoraterne (1.243). I alt cirka 1.360 myndigheder. Hertil menighedsråd og provstiudvalg, der også udfører en række myndighedsfunktioner, samt folkekirkens uddannelsesinstitutioner.

For it-strategien er det derfor et vilkår, at it-organiseringen skal understøtte en brugerorganisation, der består af få større og flere tusinde meget små geografisk spredte enheder.

1.2 It-strategiens præmisser

Erfaring viser, at drift af større it-installationer bør ske i driftsfællesskaber og på grundlag af centrale beslutninger. I folkekirken med dens komplekse struktur og kompetencefordeling må dette imidlertid udmøntes på en særlig måde.

Folkekirken er på den ene side underlagt de samme regler, som man skal administrere efter i offentlige myndigheder. Som en konsekvens heraf tager it-strategien sigte på, at arbejdet med de administrative opgaver sker på grundlag af fælles centralt styrede løsninger, og efter regler og principper, som gælder for den offentlige forvaltning

Når der på den anden side er tale om kirkens egentlige opgaver, så tager strategien sigte på, at den infrastruktur, der understøtter de administrative løsninger, også kan være et fundament for at bruge it i det kirkelige og pastorale arbejde og dermed til evangeliets forkyndelse, sakramenternes forvaltning, oplæring i kristendom m.m.

Biskopperne og ministeriet er derfor enige om ², at det i praksis betyder, at brugen af Kirkenettet er *obligatorisk* i forhold til en række administrative arbejdsopgaver, mens det i forhold til andre opgaver er *et tilbud*.

På den måde sikrer it-strategien, at de fælles administrative opgaver skal løses på grundlag af centralt truffe beslutninger, mens de opgaver, der løses på grundlag af lokalt truffe it-beslutninger, kan understøttes af en i fællesskab drevet infrastruktur.

Det er it-strategiens udgangspunkt, at folkekirken er forankret i de lokale sognemenigheder, og den skal derfor sikre de lokale sognemenigheder gode arbejdsbetingelser i det daglige virke.

Fordelen for det enkelte menighedsråd ved at anvende folkekirkens fælles it-løsninger, også de ikke-obligatoriske, skal være så indlysende, at alle på længere sigt gør brug af alle de løsninger, der stilles til rådighed.

² Kirkeministeriets cirkulærskrivelse af 30. september 2007 om tjenstlig post.

2 Fokus på digital kommunikation

Med lanceringen af den nye folkekirken.dk, blev der, ved starten af det nye kirkeår i november 2009, for alvor sat fokus på folkekirkens digitale kommunikation med sine medlemmer og med omverdenen i øvrigt. Folkekirken.dk, der er folkekirkens fælles hjemmeside, og sogn.dk, der præsenterer alle folkekirkens enheder på nettet, skal fremover kunne indgå i et samspil med hjemmesiderne for de enkelte sogne, provstier og stifter og tydeligt synliggøre folkekirken på nettet. Med udstrakt anvendelse af de nyeste net-teknologier og sammen med både trykte og digitale medier skal folkekirkens tilbud nå ud i alle dele af landet til alle aldersgrupper i befolkningen.

På de indre linjer skal en nyetableret sharepoint-plattform³ være den fælles infrastruktur for udbygningen af samarbejdsportaler for præster, menighedsråd og kirkefunktionærer.

Den samme infrastruktur skal desuden, for de administrative medarbejdere i Kirkeministeriet og folkekirken, sikre den bedst mulige opgaveløsning, hvor videndeling, kvalitet og samarbejde er vigtige nøgleord.

2.1 På vej mod eDag3⁴

Personregistreringen vil atter være et vigtigt indsatsområde. For snart 10 år siden blev personregistreringen omlagt fra håndførte protokoller til CPR og Den elektroniske Kirkebog. I de kommende år vil opgaverne blive baseret på digitale arbejdsgange frem for på manuel behandling, i det omfang det er muligt.

I dette perspektiv vil Kirkeministeriet og folkekirkens sagsbehandling tage eDag3-udfordringen op.

Personregistrering.dk, der henvender sig til hele befolkningen, overføres til Borger.dk og bliver suppleret med funktioner, hvor *Dokumentboks* og *NemSMS* indgår.

Digitaliseringsstrategiens 3 pejlemærker:

Bedre digital service, Øget effektivisering og Stærkere samarbejde

er derfor forsat vigtige omdrejningspunkter i strategien, og med ændringen af Lov om anmeldelse af fødsler og dødsfald (L68) vil It-Strategi 2010-12 desuden række ud over Kirkeministeriet og folkekirkens eget område.

Digitalt samspil med borgere og andre myndigheder er sat på dagsordenen.

2.2 Bedre digital service

Det er regeringens målsætning, at digitalisering skal gøre det lettere for borgerne at være i kontakt med det offentlige. Derfor skal de offentlige myndigheder lave sammenhængende digitale løsninger, som skaber merværdi for borgerne.

³ Microsoft Office Sharepoint Server (MOSS), Content Management System (CMS) til understøttelse af samarbejder og arkivering af dokumenter.

⁴ 1. oktober 2010

Kirkeministeriet og folkekirkens it-strategi understøtter digitaliseringsstrategiens målsætning om, at borgeren med ét klik skal kunne vælge at modtage alle breve fra myndigheder - herunder folkekirken - digitalt.

I samarbejde med Indenrigs- og Sundhedsministeriets CPR-kontor er der igangsat en teknologisk modernisering af CPR og Den elektroniske Kirkebog. Formålet med det nye system er blandt andet at sikre borgere, andre myndigheder og virksomheder det bedst mulige samspil med persondata, og som et led i denne udvikling lægges der op til, at Personregistreringen i videst mulige omfang digitaliseres.

Det betyder, at fødselsanmeldelser fremover sker ved en elektronisk indberetning fra jordemoderen frem for - som nu - en papiranmeldelse fra både forældre og hospital.

Det medfører også, at kommunernes sundhedspleje fremtidig kan få sine oplysninger via den samme dataoverførsel.

I livets anden ende, ved dødsfaldet, lægges der op til, at lægens dødsattest overføres direkte fra Sundhedsstyrelsens systemer til CPR.

Som en følge af eDag3 bliver den nuværende borgerindberetning, *Personregistrering.dk*, overført til den fællesoffentlige portal, *Borger.dk*.

Endelig vil en række arbejdsgange blive forenklet. Eksempelvis ses på muligheden for, at en række af borgernes anmeldelser kan "falde på plads i CPR" uden manuel behandling.

2.3 Øget effektivisering

2.3.1 Nye administrative rutiner

Effektivisering handler ofte om at forenkle arbejdsgange og samle opgaver samme sted, således at der udarbejdes nye administrative rutiner, som udnytter det digitale potentiale.

Et eksempel er folkekirkens administration i forbindelse med forvaltning af gravstedsaftaler om vedligeholdelse af gravsteder.

I dag udfyldes en gravstedsaftale på papir på kirkegården og sendes til stiftsadministrationen, som så indtaster aftalen efter en manuel kontrol for at kunne opkræve og forvalte indbetalingen.

Nye processer skal sikre, at data kun indtastes ét sted én gang, og at kommunikationen mellem kirkegården og stiftsadministrationen sker digitalt. Ved at afskaffe manuelle arbejdsgange og ved at sikre kontrol og genbrug af data effektiviserer man processerne, samtidig med at man fastholder kvaliteten i sagsbehandlingen.

Hensigten er at effektivisere processerne og skabe gennemsigtighed i økonomien.

På sigt er det visionen, at borgeren via internettet, skal kunne indgå en ny aftale, forny eller forlænge en eksisterende aftale.

2.3.2 Borgere skal ikke aflevere oplysninger, som det offentlige har

I it-strategien handler *effektivisering* om at gøre tingene på en smartere måde; automatisere eller omlægge - nogle gange afskaffe - arbejdsgange. De nemme effekter er imidlertid taget og de, der nu ligger for, har at gøre med holdningsændringer og vaner - i det væsentlige hos myndighederne selv. Når en borger skal have pas, identificerer vedkommende sig med et sygesikringskort og plejer at dokumentere sine navneoplysninger og civilstand med en dåbs og/- eller vielsesattest, men de oplysninger kan danske myndigheder selv se i CPR-registeret. Derfor er det i udgangspunktet ikke nødvendigt, at en borger skal skaffe og sende eller aflevere en attest til brug over for en dansk myndighed.

Fremover bør attestens formål udelukkende være en orientering til borgeren selv, en "kvittering", når en sag er behandlet. Som sådan behøver den ikke stempel og underskrift, men kan være et elektronisk dokument, som borgeren kan finde i sin *Dokumentboks*.

Attestområdet er desuden et eksempel, hvor manuelt arbejde kan erstattes af automatiske processer til udstedelse og forsendelse af en attest, når der er foretaget en ændring i en borgers data.

Så vidt muligt skal borgeren kun aflevere sine oplysninger ét sted.

Det er myndighederne, som skal formidle dem videre til myndighedsbrug.

2.3.3 Elektronisk information fra det offentlige

De borgere, som er i kontakt med personregistreringen, kan opnå store fordele ved hjælp af dokumenter, der overføres til borgerens *Dokumentboks*, og som vejleder om muligheder og pligter, for eksempel i forbindelse med en fødsel.

Et muligt eksempel: En ugift mor får et barn. Når barnets cpr-nummer tildeles, fremgår det, at hun er ugift; herefter overføres så til hendes *Dokumentboks* et dokument, der oplyser om mulighederne for at fastslå faderskabet.

NemSMS skal som *Dokumentboks* tænkes ind i de fremtidige løsninger og arbejdsgange.

Eksempelvis kan man forestille sig, at forældre - via *NemSMS* - bliver adviseret om, at et barn skal være navngivet senest 6 måneder efter fødslen.

Folkekirken har 4,5 mio. medlemmer, det svarer til 82 % af befolkningen, som den betjener med barnedåb, konfirmation, vielse og begravelse foruden med gudstjenester m.m.

Herudover betjenes hvert år 250-300.000 borgere i forbindelse med fødsel, navngivning, navneændring og dødsfald..

2.4 Mere og stærkere samarbejde

Initiativerne med folkekirken på nettet, fælles samarbejdsportaler, en fuldt digitaliseret personregistrering samt et fælles system til forvaltning af gravstedsaftaler er

eksempler, som vil resultere i bedre digitale services og en mere effektiv forvaltning. De er samtidig eksempler på initiativer, hvor et stærkere samarbejde er i fokus.

It-Skrivebordet og et nyt intranet for Kirkeministeriet og folkekirken skal udbygge samarbejde, erfaringsudveksling og kvalitetsudvikling mellem de mere end 2000 institutioner.

2.4.1 Lovgivning og fælles overenskomster styrker samarbejdet

Betænkningerne om *Opgaver i sogn, provsti og stift*⁵, *Folkekirkens lokale økonomi*⁶ og *Stiftsråd*⁷, der er en del af regeringsgrundlagene fra 2005 og 2007, er udmøntet i lovgivning, som understøtter et stærkere og mere forpligtende samarbejde. Dette er sammen med nye overenskomster for kirkefunktionærer⁸, der opbløder faggrænser og introducerer flere arbejdssteder for den enkelte, en vigtig retningsgiver for de kommende års it-indsats.

2.4.2 Platforme for samarbejde og kvalitetsudvikling

Med portalerne *Kirkeåret*, *It-Skrivebordet* og *Kirkeministeriet og folkekirken intranet* er der etableret væsentlige platforme for samarbejde og kvalitetsudvikling. Det er forventningen, at platformene resulterer i, at folkekirken, der er kendt for både at anvende og forstå mulighederne i den digitale verden, yderligere kan styrke denne position.

Samarbejdet med Landsforeningen af Menighedsråd om It-Skrivebordet, der anvendes af menighedsrådene, er af strategisk betydning for digitaliseringsprocessen og dermed for en fortsat effektivisering af folkekirkens forvaltning.

Med It-Skrivebordets elektroniske arkiv er implementeringen af ét fælles ESDH-system⁹ for Kirkeministeriet og hele folkekirken nær sin afslutning. Næste og meget vigtige fase i det arbejde bliver integrationen mellem ESDH-, Løn-, Økonomi- og Informationssystemer, som skal automatisere og forenkle udvalgte arbejdsprocesser.

2.5 Folkekirkens it-anvendelse

Hvor målsætningen med it-anvendelsen - i det administrative område - er at understøtte og effektivisere de arbejdsgange og serviceydelser, der produceres, er brugen af it i det kirkelige arbejde underordnet spørgsmålet: "fremmer anvendelse det kirkelige formål?"

⁵ 1477, Opgaver i sogn, provsti og stift, juli 2006

⁶ 1491, Folkekirkens lokale økonomi, august 2007

⁷ 1495, Evaluering af forsøg med stiftsråd, januar 2008

⁸ Organisationsaftale for kirkefunktionærer med kerneopgaver som kordegn, sognemedhjælper, kirketjener og graver, november 2009 samt Overenskomst for organister, november 2009

⁹ ESDH-system = elektronisk sags- og dokumentbehandlings-system.

Det betyder ikke, at effektivisering skal ses i modsætning til det kirkelige arbejde, men snarere at it-anvendelse her skal ses som et nyttigt led i opfyldelse af folkekirkens egentlige formål: *"evangeliets forkyndelse, sakramenternes forvaltning, oplæring i kristendom og sjælesorg"*.

2.6 Samarbejde, kompetenceudvikling og videndeling

It-Strategi 2010-2012 er, som titlen antyder, en fælles strategi for ministeriet og *hele* folkekirken.

I arbejdet med it-strategien er det en målsætning, at dette i praksis skal komme til udtryk ved, at it-systemerne skal underbygge organisationens bestræbelser på - samlet set - at være en effektiv og veldrevet virksomhed.

Men herudover - i forhold til de folkevalgte, præsterne og øvrige medarbejdere - ved, at it-hjælpermidlerne opleves at understøtte den kreativitet, der er en naturlig del af det kirkelige og pastorale arbejde, ligesom værktøjerne *skal* opleves som hjælpermidler.

For menighedsrådsmedlemmerne betyder det, at de skal opleve, at It-Skrivebordet er en lettelse i de daglige gøremål, og for medarbejderne (it-brugerne) at de oplever, at værktøjerne letter planlægning, kommunikation og udvikling.

Denne målsætning skal derfor, i folkekirkens institutioner, ses i form af, at arbejdsopgaver - hvor det er naturligt - kan understøttes digitalt. Den skal ligeledes ses blandt brugerne ved, at de *også* oplever værktøjerne som personlige hjælpermidler.

Som en naturlig del af denne it-understøttelse skal opgaverne kunne løses intuitivt og fleksibelt, og brugerne skal tilbydes passende uddannelse, så materiale - trykt - kan produceres, gemmes, ændres og ikke mindst deles med kollegaer.

Løsninger til myndighedsudøvelse og understøttelse af kirkelige og pastorale opgaver skal derfor kunne sameksistere på den samme tekniske platform på lige vilkår.

Det er en it-sikkerhedsmæssig udfordring at forene sagsbehandling i henhold til persondatalovens bestemmelser og eksempelvis kreativitet til konfirmandforberedelsen på den samme pc, det er imidlertid et vilkår i Kirkenettet.

Det er en ambition, at It-Kontoret er folkekirkens foretrukne leverandør af it.

2.7 Bedre samarbejdsværktøjer

Kirkenettets 3 store portaler: *It-Skrivebordet*, *folkekirkens intranet* og *Kirkeåret* er alle baseret på samme udviklingsplatform (Microsoft Sharepoint System) og er i løbet af 2009 implementeret i en fælles infrastruktur, således at de godt 20.000 brugere - via deres rolle - nu kan få adgang til relevante data og informationer på de 3 portaler.

Med It-Strategi 2010 er der imidlertid også lagt de første spor til at udnytte *Unified Communication*, der bedst kan præsenteres som en sammensmeltning af *instant messaging* (chat), *telefoni* (via IP), *e-post* og *videokonferencer* (med fra 2 til mange deltagere).

Mange af Kirkeministeriets og folkekirkens brugere har på baggrund af 6-7 års erfaringer med første generations intranet anvendt 2009 til at fastlægge indhold, kommunikationsveje og formål med de nye portaler.

Udgangspunktet for de mange workshops har været at skabe portaler, der kan understøtte kommunikation inden for de enkelte institutioner såvel som på tværs af disse. Det har ligeledes været et ønske at skabe værktøjer, der kan understøtte de pastorale opgaver, hvor præsterne både indgår i organisatoriske sammenhænge i sogn, provsti og stift og som prædikanter også i uformelle netværk, eksempelvis med studiekammerater, kollegaer med samme kirkesyn eller i netværk etableret som led i en efteruddannelse.

Den særlige folkekirkelige struktur med 10 stifter og mere end 100 provstier og 2000 sogne og menighedsråd har også været et pejlemærke for at fastlægge kommunikationsveje og muligheder for at genanvende viden og erfaringer.

Endelig har det været en målsætning, at portalerne i udstrakt grad, via en rollestyring, skal sondre mellem de informationer, brugerne skal have - *obligatoriske oplysninger* - og de informationer, der er mere individuelle - *frivillige oplysninger* - som man kan vælge til.

Workshops i 3 spor om:

- ▶ *Kirkeårsportal og provstiers samarbejdsportal*
- ▶ *It-Skrivebordet* samt
- ▶ *Kirkeministeriet og folkekirkens intranet*

har dermed engageret flere hundrede brugere med at fastlægge informationsarkitektur og indhold.

It-Skrivebordet er sat i drift i december 2009. Kirkeårsportalen og Kirkeministeriet og folkekirkens intranet bliver taget i brug i løbet af foråret 2010.

2.7.1 Præsters kirkeårsportal og provstiers samarbejdsportal

Præsters kirkeårsportal og provstiers samarbejdsportal er to projekter, som gør det muligt for præster at samarbejde om såvel pastorale som administrative opgaver.

Kirkeårsportalen tager udgangspunkt i det pastorale; i opgaverne omkring søn- og helligdage samt de kirkelige handlinger. Til hver søn- og helligdag kan der oprettes, gemmes og deles materialer som prædikener, bønner, salmevalg, artikler m.m. Desuden vil der til de kirkelige handlinger være områder og faciliteter til at arbejde med materialer til dåb, konfirmation, vielse/velsignelse og bisættelse/-begravelse. Inden for hver søn- og helligdag eller kirkelig handling kan der desuden oprettes diskussions- og debatfora.

Provstiers samarbejdsportal, der indgår som en integreret del af folkekirkens intranet, er en portal, hvor provstiets præster kan dele materiale om fælles projekter og opgaver.

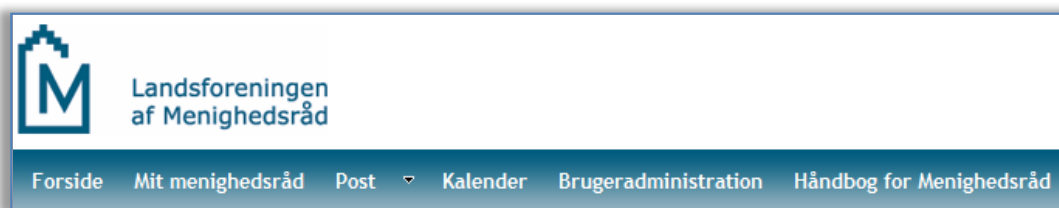

Det er en vision, at samarbejdsportalen, hvor det er muligt og hensigtsmæssigt, skal spille sammen med It-Skrivebordet.

2.7.2 Menighedsrådenes It-Skrivebord

It-Skrivebordet, der er udviklet i et samarbejde mellem Landsforeningen af Menighedsråd og It-Kontoret, består af flere lag:

Forsiden, der er fælles for alle, men også - via stiftets nyheder og informationer - rettet mod menighedsrådene i hvert af de 10 stifter.

Mit menighedsråd, med arkivfunktion og fælles mapper, der er rettet mod det enkelte menighedsråd.

Post og kalender, der ligeledes er rettet mod det enkelte menighedsråd.

Adgang til It-Skrivebordet har alle menighedsrådsmedlemmerne herunder præsterne, som - hvis der i flersognspastorater er flere menighedsråd - har flere valg under menupunkterne: *Mit menighedsråd, post og kalender*.

It-Skrivebordet er via nyheder og informationer en informationskanal fra Kirkeministeriet, Landsforeningen af Menighedsråd og hver af de 10 biskopper/stiftsadministrationer. Herudover er det - via post, kalender og fælles arbejds- og arkivmapper - en samarbejdsportal internt i menighedsrådet.

Nyhederne fra ministeriet og stifterne er tæt forbundne med tilsvarende nyheder på Kirkeministeriet og folkekirkens intranet.

2.7.3 Kirkeministeriet og folkekirkens intranet

Som It-Skrivebordet er en informationskanal og samarbejdsportal for menighedsråd og *menighedsrådsmedlemmer*, er intranettet det samme for *medarbejderne* i ministeriet, stifterne, provstierne, sognene og uddannelsesinstitutionerne.

Dette kommer til udtryk ved, at intranettet er rigt på anvisninger og eksempler på, hvordan sager skal behandles, hvordan love og bekendtgørelser skal følges, og på information og nyheder, der er vigtige for den enkelte medarbejders arbejde.

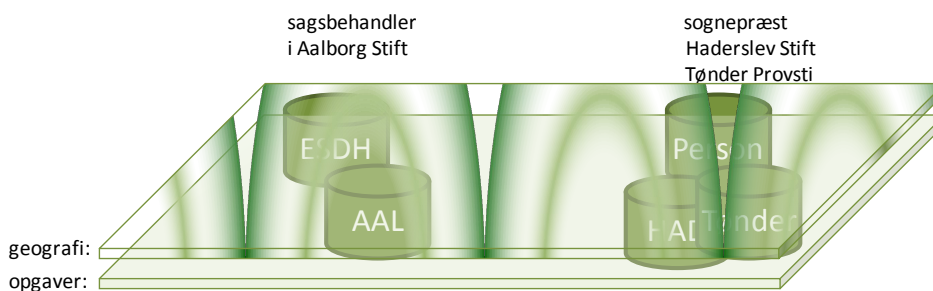
Herudover rummer intranettet nyheder og informationer, som for en stor dels vedkommende også publiceres på It-Skrivebordet.

2.7.4 Flere portaler - én vision

Helt grundlæggende er de nyheder, informationer, håndbøger og andre materialer, som anvendes på tværs af hele folkekirken og Kirkeministeriet, i bund og grund de samme og er desuden kun lagret én gang i den samme infrastruktur.

Som det fremgår af afsnittet: *"En organisation med mange målgrupper"* (1.1), er der imidlertid tale om, at organisationen både har forskelligartede opgaver, ligesom personkredsen med hensyn til kompetencer og roller er myriadisk.

Formålet med portalerne er at præsentere data og informationer i en relevant sammenhæng. Mængden af informationer er enorm, og ikke alle har behov for at se alt; præsentationslogikken er baseret på brugerens rolle - hvilke opgaver vedkommende har og hvor.

Figuren illustrerer princippet i rollestyringen. Gennem lagene "geografi" og "opgaver" frafiltreres uvedkommende informationer. Eksempelvis frasorteres sagsbehandleren i Aalborg de 9 andre stifter og systemer med løndata, økonomidata m. m.

Det betyder, at alle medarbejdere og medlemmer af råd og udvalg i princippet har adgang til alle data. Filtrene er konfigureret dels i henhold til persondatalovens regler om adgang til fortrolige oplysninger dels til de parametre, som afhænger af brugerens opgaver, arbejdssted og egne præferencer. Det er disse filtre, der sørger for, at den enkelte har adgang til netop det relevante udsnit.

Forsiden i Folkekirken intranet

2.7.5 Post og kalender til alle kirkefunktionærer

Med aftalerne i 2009 om de nye overenskomster for kirkefunktionærer og med opfordringerne i betænkningerne om opgaver¹⁰ og økonomi¹¹ til mere og forpligtende samarbejde mellem sognene synes det nærliggende også at anvende de nye portaler. Især synes det fælles post- og kalendersystem oplagt til de informationer om tjenestetid og -sted, de enkelte ansatte, som aftalt i overenskomsterne, skal have fra menighedsrådene, der er kirkefunktionærernes arbejdsgivere.

Der er fra starten af 2010 igangsat forsøg, som skal kombinere anvendelsen af It-Skrivebordet med arbejdsskemaer for de enkelte ansatte, der kan være etableret i Outlook som Cloud Computing, eksempelvis via Microsoft Online Services.

¹⁰ 1477, Opgaver i sogn, provsti og stift, juli 2006

¹¹ 1491, Folkekirken lokale økonomi, august 2007

2.8 Konkrete initiativer og projekter

It-strategien med dens overordnede principper for anvendelse af teknologien skal ses i en tæt sammenhæng med regeringsgrundlagene for Kirkeministeriet, regeringens digitaliseringsstrategi og eDag3-aftalen. For den konkrete udmøntning af strategien er udarbejdet en handlingsplan.

2.8.1 Handlingsplan

Handlingsplanen for 2010-2011, der i sin helhed fremgår af bilag 1, opregner alle de aktiviteter, som gennemføres for at sikre it-strategiens gennemførelse.

Handlingsplanen er her gengivet i uddrag opdelt i 4 afsnit:

- ▶ Aktiviteter, der er synlige for omverdenen, eksempelvis de konkrete borgerrettede projekter.
- ▶ Uddannelsesaktiviteter, der skal sikre, at brugerne kan anvende løsningerne.
- ▶ Aktiviteter, der ikke er synlige for omverdenen; typisk alt det, der sker i "maskinrummet".
- ▶ "Grønne" tiltag, der skal minimere it-anvendelsens miljøbelastning.

Bedre digital service, Øget effektivisering og Stærkere samarbejde

- ▶ Videreudvikling af folkekirkens og Kirkeministeriets hjemmesider. Herunder et særligt fokus på *folkekirken.dk* og dens samvirke med andre folkekirkelige og administrative hjemmesider.
- ▶ Modernisering af systemer til forvaltning af gravstedsaftaler og kapitaler og en vision om at lægge relevante dele af gravstedsadministrationen ud til borgerne.
- ▶ Modernisering af personregistreringsområdet, herunder:
 - ▶ flytning af borgerrettede selvbetjeningsløsninger til *Borger.dk*
 - ▶ udvikling og implementering af selvforvaltning på udvalgte områder
 - ▶ udvikling af snitflader (webservices) og *system til system-løsninger* til andre myndigheder.
- ▶ Implementering af *It-Skrivebordet*, *Kirkeministeriet* og *folkekirkens intranet* samt *Kirkeåret* og *Provstiportalen*, som skal understøtte kommunikation og sikre genanvendelse og deling af den viden og de erfaringer, organisationen har opbygget.
- ▶ Udvikling af services, der integrerer samarbejdsportalerne, Løn- og økonomisystemerne med henblik på automatisering af arbejdsrutiner.
- ▶ Et fortsat fokus på udskiftning og implementering af systemer, der understøtter en effektiv og sammenhængende økonomiforvaltning.
- ▶ Obligatorisk anvendelse af fælles systemer og/- eller systemer, som kan udveksle data og informationer på en struktureret måde.

Kompetenceudvikling:

- ▶ Smartworker, som omsætter pc/it-værktøjer i bedre planlægning, videndeling og samarbejde mellem præster, kirkefunktionærer, folkevalgte og administrative medarbejdere.
- ▶ Struktureret brug af e-læringsprogrammer til brug for officeprogrammerne.

- ▶ For it-medarbejderne konsekvent ajourføring af uddannelse, når nye versioner tages i anvendelse.

It-governance:

I den praktiske hverdag er der som nævnt behov for en detaljeret og gennemarbejdet handlingsplan. Særligt med hensyn til arkitektur og anvendelse af standarder er en langsigtet planlægning vigtig. Standarderne skal sikre interoperabilitet, understøttelse af arbejdsprocesser og i sidste ende et vedvarende fokus på borgere og medlemmers behov for brugervenlige og økonomisk forsvarlige - men også miljørigtige - løsninger.

It-styring - også kaldet it-governance - handler om, hvordan man styrer it-projekter, så de skaber værdi, og hvordan man sikrer, at it-anvendelsen understøtter opgaveløsningen. Fundamentet for en velfungerende it-understøttelse er derfor tæt knyttet til de aktiviteter, der sikrer, at alle "tandhjulene i maskinrummet bliver smurt":

- ▶ Restrukturering af installations- og brugerdata, der anvendes i forhold til adgangsstyring, kontrol af pc'ers sikkerhedsopdateringer, licensstyring, brugersupport samt udskiftning af udstyr.
- ▶ Ajourføring af dokumentation vedrørende it-arkitektur (dataflow og systemsammenhænge).

Grøn it:

Grøn it handler i Kirkenettet om at nedbringe det it-relaterede strømforbrug - og dermed CO₂-udledningen. Målsætningen er dels at nedbringe CO₂ udledningen og dels at spare på elektricitetsforbruget.

Indkøb sker allerede nu ved brug af rammeaftaler, der sikrer, at det udstyr, der anskaffes, lever op til miljøkravene. Ligeledes virtualiseres servere i videst muligt omfang. Det er derfor:

- ▶ Lokal oplysning og information, på de mere end 2300 installationssteder, skal højne forståelsen for eksempelvis korrekt brug af elspareskinner og for gode vaner med at slukke for udstyret, når det ikke bruges.

Ved at målrette målsætningen for grøn it til disse arbejdspladser kan man skåne miljøet og reducere elregningen.

3 It-styring og organisering

Det formelle ansvar for it i Kirkeministeriet og folkekirken ligger i Kirkeministeriets Personale- og It-afdeling.

Ansvar for den daglige drift ligger i Kirkeministeriets It-Kontor.

It-Kontoret udarbejder it-strategien i et samarbejde med it-styregruppen, der indstiller den til kirkeministerens godkendelse.

It-budgettet fastsættes af kirkeministeren efter indstilling fra it-styregruppen henholdsvis budgetfølgegruppen. (se også pkt. 7).

3.1 It-styregruppen

It-styregruppen er nedsat efter aftale mellem kirkeministeren og biskopperne. Den består af repræsentanter for Kirkeministeriet og folkekirken.

I styregruppen sidder repræsentanter fra Landsforeningen af Menighedsråd, biskopperne, stiftskontorcheferne, Danmarks Provsteforening, Danmarks Præsteforening, Danmarks Kordegneforening samt repræsentanter fra Kirkeministeriet og Kirkeministeriets It-Kontor.

It-styregruppens opgave er at udarbejde it-strategien og dermed fastlægge retningen for og omfanget af it-aktiviteterne i folkekirken. Det er her styregruppens opgave at forholde sig til it-strategiske spørgsmål og at medvirke til gennemførelsen af strategien. Endelig er det styregruppens opgave at afgive indstilling om budgettet.

3.2 It-Kontoret og dets organisering

Kirkeministeriets It-Kontor har ansvaret for alle aktiviteter i forbindelse med den daglige drift og videreudviklingen af Kirkenettet.

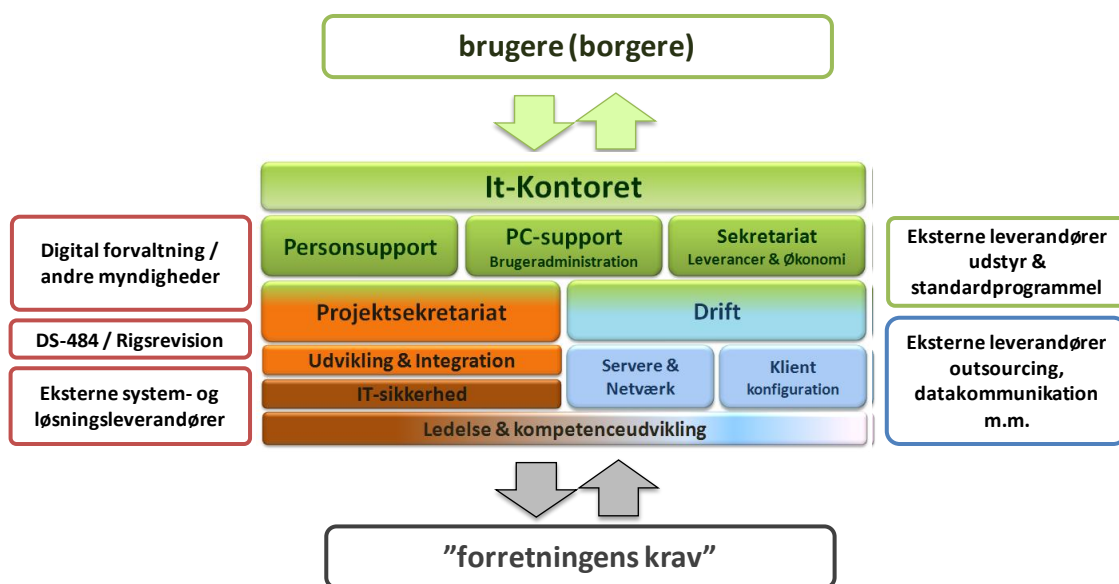
It-Kontoret ledes af en it-chef, der er medlem af Kirkeministeriets ledelse. It-Kontorets driftschef er stedfortræder for it-chefen.

It-Kontorets vigtigste funktioner, nævnt i uprioriteret orden, er:

- ▶ Brugersupport
- ▶ Drift af infrastruktur
- ▶ It-sikkerhed
- ▶ Projektstyring
- ▶ Vedligeholdelse og videreudvikling af forretningsapplikationer

It-Kontorets organisering tager sigte på, at brugerne har én indgang til hjælp og bistand som det ene, og at samspillet mellem forskellige funktioner og medarbejdere, som det andet, sikrer fokusering og faglighed.

Af nedenstående figur, hvor også omgivelserne i form af: "de forretningsmæssige krav", brugerne, andre myndigheder (herunder tilsynsmyndigheder) samt forskellige typer af eksterne leverandører er skitseret, fremgår organiseringen:

Der er tale om projektorganisering - med udgangspunkt i projekter, der går på tværs af funktioner.

3.3 Styring og prioritering

It-styregruppen foretager på vegne af Kirkeministeriet og folkekirken en prioritering af, hvilke systemer og ydelser Kirkeministeriets It-Kontor skal levere.

Den meget brede og centralt styrede anvendelse af it i folkekirken i kombination med de mere end to tusinde selvstændige institutioner er en styringsmæssig udfordring.

It-Kontorets ydelser til folkekirken består af en række obligatoriske elementer:

- fagspecifikke applikationer
- arbejdspladser til personregistreringen
- styresystem, sikkerhedsløsning, netværk m.m.

samt af nogle valgfri elementer:

- ekstra arbejdspladser
- båndbredde (datalinjer) m.m.

De obligatoriske elementer handler om valg af løsninger, programmel og udstyr, hvorimod de valgfri elementer handler om, at institutionerne kan få flere eller mere af samme slags.

Siden overgangen til den elektroniske personregistrering og kirkebog har It-Kontoret leveret arbejdspladser - finansieret af it-budgettet - til brug for registreringsarbejdet.

På denne måde har ca. halvdelen af præsterne (ca. 1000) og alle kordegnene (ca. 450) fået stillet en pc til rådighed uden omkostning for menighedsrådet.

Til de præster, der ikke får stillet udstyr til rådighed af fællesfonden, påhviler det menighedsrådet at sørge for en pc til præsten.

3.4 Gennemførelse af projekter

Det er It-Kontorets ansvar at gennemføre de it-projekter, der indgår som en del af den godkendte it-strategis handlingsplan.

For alle større digitaliseringsinitiativer skal der udarbejdes en business-case, hvor nytteværdi og omkostninger identificeres og afvejes. Det er desuden vigtigt, at der i forbindelse med digitaliseringsinitiativerne ses på behovet for at gennemføre organisatoriske forandringer og ændrede arbejdsgange.

Større opgaver skal organiseres som et projekt og have en bemanning sådan, at det har de fornødne kompetencer i forhold til projektets indhold.

Ved gennemførelse af projekter udpeges en projektgruppe og en projektleder, der - eventuelt med reference til en styregruppe - har ansvaret for, at projektet opfylder de vedtagne målsætninger.

Det er projektlederen, der har ansvaret for projektets fremdrift i henhold til de fastlagte planer bl.a. for evaluering og effektmåling. It-Kontoret vil normalt stille projektleder til rådighed for projekterne.

Alle projekter registreres i It-Kontorets projektportal, der sikrer en metodisk tilgang, identifikation af interessenter samt en løbende ledelsesrapportering i henhold til den vedtagne projektstyringsmodel.

Hvis den fornødne projektkompetence ikke er til stede i organisationen, skal den tilvejebringes - eventuelt i form af konsulentassistance.

I forbindelse med større projekter sikres brugerne indflydelse på det færdige resultat ved nedsættelse af en bruger- og/ eller referencegruppe.

3.5 Systemejere, systemansvarlige og erfa-grupper

For alle systemer er der udpeget en systemejer og en systemansvarlig. Systemejerne er typisk kontorchefer fra "forretningen", medens den systemansvarlige er ansat i It-Kontoret.

Systemejeren er den person, der har det forretningsmæssige ansvar for systemet, herunder dets drift og anvendelse samt tekniske vedligeholdelse. Systemejeren har det overordnede ansvar for ressourceanvendelsen og implementeringen af passende sikringsforanstaltninger for systemet.

Den systemansvarlige skal varetage It-Kontorets opgaver i forbindelse med drift og forvaltning af systemet og i øvrigt bistå systemejeren. Den systemansvarlige er den person, der i det daglige varetager de almindeligt forekommende driftsopgaver herunder kontakten til systemets leverandør(er). Det er den systemansvarlige, der koordinerer opgaverne i It-Kontoret.

For større systemer er nedsat en erfa-gruppe, som med reference til systemejeren bistår med at kvalificere de udviklingsprægede og andre aktiviteter, der skal gennemføres inden for et systemområde. Erfa-gruppen skal ved at drøfte den praktiske brug af systemet være med til at fastlægge en "best practice".

Erfa-gruppen er et ikke-beslutningstagende organ, der rådgiver systemejeren.

På områder, hvor der er udpeget en systemejer, er It-Kontoret over for systemejeren ansvarlig for driften af systemet.

Oversigten over systemer og systemejere m.m. vedligeholdes i de administrationssystemer, som dokumenterer it-sikkerheden. (Se afsnit 6: It-sikkerhed)

3.6 Drift og tilgængelighed

Den stigende anvendelse af it og dermed også organisationens stigende afhængighed af it stiller krav om tilgængelighed "24*7" (24 timer 7 dage om ugen).

Ved tilgængelighed forstås på den ene side den driftstid, brugerne garanteres, og på den anden side den retableringstid, der hengår, inden et system igen bliver tilgængeligt - med det korrekte dataindhold - når noget er gået galt.

It-Kontoret skal i princippet levere den tilgængelighed, som forretningen - repræsenteret ved systemejerne - via risikoanalysen lægger op til.

Det er gennem en kombination af intern organisering, brug af outsourcing og bevillinger It-Kontorets opgave at tilvejebringe det økonomisk set mest forsvarlige grundlag for at sikre den nødvendige tilgængelighed.

Det er derimod it-budgettet og den økonomiske prioritering, som afgør, om alle krav kan opfyldes.

Alle processer skal være baseret på ITIL-tankegangen og dokumenteret via de fælles support- og administrationssystemer.

Alle vigtige processer og leverancer skal baseres på serviceaftaler (SLA'er)¹² med "forretningen".

De opnåede driftsresultater og serviceniveauer (vente- og ekspeditionstid, opetid for forretningskritiske aktiver m.m.) opsamles løbende og suppleres med brugerundersøgelser. Resultaterne vises på intranettet.

3.7 Sourcingstrategi

Sourcingstrategien fastlægger principperne for, hvilke ydelser/services der produceres internt, og hvilke der indkøbes hos eksterne leverandører.

Sourcingstrategien er ikke en facitliste, men et hjælpemiddel til - i det konkrete tilfælde - at træffe den rigtige beslutning.

Indtil videre er det erfaringen, at support med direkte brugerkontakt produceres bedst og billigst internt. Begrundelsen herfor er, at kendskab til den folkekirkelige organisation, hvor *sidemandsoplæring* stort set er umulig, er særdeles vigtig. Desuden spiller det ind, at brugerne har meget forskelligartede opgaver, samt at it i kirke- og præstekontorerne ofte udgør en meget lille del af det daglige arbejde. Det betyder, at de gængse kommercielle supporttilbud er vanskelige at tilpasse, når det samtidig er givet, at den spændvidde, der indholdsmæssigt er behov for, er meget stor.

På driftssiden er det erfaringen, at enkle driftsydelser produceres billigst internt. Dette er i særlig grad tilfældet, når driftsudstyret er stærkt distribueret, hvilket stadig er nødvendigt i nogle tilfælde.

Komplicerede og missionskritiske ydelser bør derimod outsources, idet der kræves så "tung" ekspertise på mange snævre områder - og ofte med krav om service døgnet rundt - at der ikke kan opnås *kritisk masse* med egne ressourcer.

¹² Serviceaftale = SLA = service level agreement; konkret aftale om serviceniveauet inden for aftalens område.

Det er altid en afgørende parameter, at der er *kritisk masse* til etablering af "egenproduktion", sådan at ferie, sygdom eller en medarbejders pludselige fratreden ikke påvirker organisationens evne til at levere de fornødne driftsydelser.

Der ses jævnlige på, hvilke områder der er egnede for outsourcing, henholdsvis intern produktion.

Beslutningsparametrene for de kommende års sourcingstrategi er oplyst i nedenstående tabel, som er retningsgivende for det "rigtige" valg.

Opgavetype	Mission critical	Krav til forretningsforståelse	Teknisk kompleksitet	Strategi
"let" serverdrift, ex. fil- og print	mellem	lille	mellem	ITK
"tung" serverdrift, ex. ePost, firewall	høj	lille	høj	Outsources
pc-images	mellem	mellem	mellem	ITK
pc-support	lille	mellem	lille	ITK
brugeradministration	lille	mellem	lille	ITK
applikationssupport	mellem	høj	mellem	ITK
applikationsudvikling	høj	høj	høj	Outsources
integrationsopgaver	mellem	mellem	mellem	ITK
applikationsdrift	høj	høj	høj	Outsources

4 It-arkitektur

I *Cirkulære om sikkerhedsforanstaltninger i Kirkenettet* er der fastsat regler for, hvilket udstyr der må tilsluttes Kirkenettet. Tilsvarende er det fastsat, at brugerne ikke må foretage indgreb i eller udskifte basissoftware eller brugerprogrammel, for hvilket der er fastsat en bindende standard i Kirkenettet.

Der er dermed foretaget valg af standarder, programmel og udstyr, som det ikke er tilladt at fravige.

Digitaliseringsstrategiens princip at: "stærkere samarbejde skal skabe digital sammenhæng" handler om obligatorisk brug af (åbne) standarder og om, at en sammenhængende forretnings- og it-arkitektur er gældende i Kirkenettet.

Siden fremkomsten af *Hvidbog for It-arkitektur*¹³ har der været arbejdet med at implementere principper for it-arkitektur og anskaffelser baseret på hvidbogens anbefalinger.

I it-strategien er dette udmøntet i *Principper for it-arkitektur i Kirkenettet* (bilag 2) med tilhørende *Tjekliste til brug ved anskaffelser til Kirkenettet*. Principper og tjekliste gælder ændringer i infrastruktur såvel som i forretningsapplikationer.

Gennem deltagelse i de statslige It-Råd, It-Forum og It-Sikkerhedsforum sker løbende en ajourføring af, hvilke standarder og anbefalinger der er aktuelle.

Endelig gøres rådgivere (konsulenter) bekendt med de krav, der gælder i Kirkenettet for indkøb af varer og tjenesteydelser, og som de skal forpligte sig til at basere deres rådgivning på.

4.1 Udstyr

4.1.1 Arbejdspladsudstyr

Arbejdspladsudstyr som pc'er, skærme og printere anskaffes så vidt muligt ved brug af indkøbsaftaler fra Finansministeriet og/- eller SKI.

Udstyr, der skal tilkobles Kirkenettet, skal anskaffes gennem It-Kontoret.

Den planlagte levetid på 4 år, som har været gældende siden etableringen af Kirkenettet, er under pres. Det har gennem de senere år været erfaringen, at udstyrets levetid er faldende. Det skyldes formentlig en kombination af komponenternes kvalitet og det stigende antal programopdateringer, der forringer udstyrets performance.

It-strategien lægger op til, at den planlagte levetid gradvist nedsættes til 36 mdr.

Det er forventningen, at kravet om, at pc'er, der skal tilkobles Kirkenettet, skal være leveret af It-Kontoret, kan ophæves inden for en horisont på 2-4 år.

¹³ Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling, juni 2003 (ISBN: 87-91258-64-2)

Begrundelsen er, at pc'ens sikkerhedsværn vil kunne verificeres i forbindelse med indlogningen på Kirkenettet. Ophæves kravet, vil det formentlig betyde, at central support må opgives.

4.1.2 Servere

Kirkenettets servere baseres i udstrakt grad på Windows Server. Servere til en række internetservices baseres på Linux.

Hovedparten af serverne indgår i de driftsydelser, som er baseret på outsourcing "as a service".

I de tilfælde, hvor driftsydelser produceres internt, anvendes så vidt muligt virtualisering.

4.2 Datalinjer

Den stærke distribution med mere end 2.300 installationssteder stiller særlige krav til datalinjer og ikke mindst styringen deraf.

I 2009 er datalinjerne blevet udskiftet med et produkt, der tilbyder trådløs access og, ud over den obligatoriske MPLS-opkobling¹⁴ til Kirkenettet, mulighed for åbning af "private porte".

Routerne er desuden konfigureret, så de understøtter ip-telefoni.

Med fremkomsten af stadig bedre og mere driftssikre VPN-komponenter¹⁵ forventes det, at datakommunikationen til de små kontorer i løbet af få år kan baseres på åbne datalinjer.

4.3 Forretningsapplikationer – anskaffelse og udvikling

Applikationssystemer til Kirkenettet skal, så vidt det er muligt, være standard- og/eller rammesystemer. Det betyder, at systemudvikling søges begrænset til de tilfælde, hvor der er tale om opfyldelse af helt specielle krav for Kirkeministeriet eller folkekirken.

De programmer og løsninger, der anskaffes eller udvikles, skal vurderes i henhold til ovenstående tjekliste og dermed også med henblik på at kunne indgå i den fælles offentlige it-arkitektur.

Forretningsapplikationer, der stadig forekommer - udviklet på grundlag af proprietære værktøjer - skal i videst muligt omfang kunne kommunikere med andre applikationer via standardiserede web-services.

I muligt omfang skal det sikres, at ekstramoduler, der udvikles til standard- og rammesystemer, kan stilles til rådighed for andre offentlige myndigheder på rimelige betingelser.

Resultatet af analyse og specifikationsarbejder, der er foretaget i forbindelse med systemudvikling, samt specialudviklede systemer, som kan komme til gavn i andre offentlige myndigheder, stilles frit til rådighed for disse, i det omfang 3. mands rettigheder ikke herved krænkes.

¹⁴ MPLS ~ Multiprotocol Label Switching, en kommunikationsprotokol

¹⁵ VPN ~ Virtuel Private Network, en teknik, der sikrer privat datatrafik i det offentlige datanet. VPN-klienten er i Windows 7 en integreret del af operativsystemet.

4.4 Brugerprogrammel

Pc-styresystem, postsystem, officesystem samt internetbrowser baseres på de Microsoft-produkter, der kan anskaffes i henhold til aftalen indgået mellem Microsoft og Finansministeriet.

Programmerne anskaffes inklusive software-assurance, hvilket giver ret til løbende opgradering. Opdatering med nye versioner og releases med sikkerheds- og fejlrettelser sker løbende og fra centralt hold.

4.5 Database- og udviklingsprogrammel

MS SQL anvendes, så vidt det er muligt, som database til de fælles applikationer.

Mindre applikationer udvikles i Microsoft Net ("DotNet") og kommunikerer med omverdenen med XML webservices.

Som rapporteringsværktøjer anvendes primært de produkter, der anvises af Økonomistyrelsen til brug i ØS-LDV (MS Reporting Services, Excel samt MS Access).

4.6 Internet og intranet

Intranet og It-Skrivebordet baseres på MOSS (Microsoft Office Sharepoint Server).

Internetapplikationer programmeres typisk i Typo3 og implementeres på Linux.

4.7 Brugeradministration

Kirkenettets brugerstyring og policies baseres på Microsofts Active Directory. Rettighedstildeling og brugeradministration sker i produkter som Omada Identity Manager (OIM) og Microsoft Identity Lifecycle Manager (ILM).

Brugerstyringen søges - overalt hvor det er muligt og sikkert - udført via ovennævnte systemer, som nedsætter ekspeditionstiden og minimerer risikoen for menneskelige fejl.

4.8 Open office og Mac

Som følge af beslutningen om at anvende produkter baseret på MS Open XML i Kirkenettet er brugen af open source for tiden begrænset til websider på inter- og intranet.

Services som It-Skrivebordet m.fl., som tilbydes menighedsråd og provstiuvalg, skal understøtte brugen af open sourceprodukter, ligesom anvendelsen af forskellige - men dog udbredte - browsere skal supporteres.

Tilsvarende gælder det, at Mac og andre "ikke Windows-brugere" skal opleve fuld understøttelse af basisfunktionalitet. Det er dog også en beslutning, at *Microsoft-brugere ikke* skal fratages den ekstra funktionalitet, der kommer til udtryk på Microsoft klienter, eksempelvis i forhold til services, som er baseret på MOSS.

5 It-kompetencer

Effekten af digitaliseringen - forstået som bedre borgerbetjening og et reduceret ressourceforbrug - forudsætter, at forvaltningen selv (medarbejderne og de folkevalgte) kan betjene systemerne optimalt. Det er dog også en forudsætning, at de arbejdsgange, systemerne skal understøtte og nogle gange erstatte, ændres, så potentialet i den teknologiske understøttelse udnyttes bedst muligt.

Det er erfaringen, at brugernes dygtighed til at betjene enkeltsystemer, herunder pc'en med dens officeværktøjer, ikke er tilstrækkelig. Evnen til at overskue det *virtuelle univers* – forstå, hvordan systemer og data hænger sammen, herunder hvor og hvordan de indgår i sagsbehandlingen, er vigtig for det optimale udbytte.

Erfaringerne med "værktøjsuddannelser" (kurser i tekstbehandling, økonomisystem, sagsbehandlersystem m.fl.) er gode, og kurserne har hidtil været højt prioriteret. Uddannelsen har dels været gennemført som "holdundervisning" og dels som en kombination af hold- og e-læring.

Med oprettelsen af *Folkekirkens Brancheudvalg* i regi af *SCKK (Statens Center for Kvalitets og Kompetenceudvikling)* har uddannelse af kirkefunktionærer fået gode vilkår. I 2010 udvikles - med støtte fra 3. partsmidler - en uddannelsesportal, der i bred forstand skal sætte strategisk kompetenceudvikling på dagsordenen. Det er forventningen, at *Brancheudvalget* også vil sikre udannelse i it-hjælpe midlerne.

Udfordringerne i et digitaliseret samfund er imidlertid mange, og derfor er der også iværksat projekter, som har et stærkt fokus på arbejdsprocesser, planlægning og forskellige samarbejdsformer foruden de muligheder, som *Unified Communication* gør mulige.

Medarbejdernes forståelse for, hvordan man kan anvende it-teknologi og for, hvordan systemer og arbejdsgange hænger sammen, er en forudsætning for at høste gevinsterne ved den digitale forvaltning.

5.1 Basale færdigheder

Medarbejdere bliver løbende uddannet i de anvendte pc-værktøjer. Med udgangspunkt i AMU-kurser kombineret med e-læring er et stort antal medarbejdere blevet tilbudt en generel uddannelse svarende til pc-kørekort.

Nye medarbejdere er som hovedregel ved ansættelsen nogenlunde fortrolige med Windows, MS-Office, MS-Outlook samt MS-Explorer. Eventuel uddannelse i standardprodukter kan imidlertid fortsat ske på AMU-kurser, på hold eller som kombination af holdkursus/e-læring. Uddannelsen betales af brugerens arbejdssted.

5.2 Applikationsfærdigheder

Applikationsuddannelse tilrettelægges altid i forbindelse med implementering og ibrugtagning af nye systemer.

Uddannelse af nye medarbejdere sker - alt afhængigt af jobfunktionen - i nær tilknytning til ansættelsen eller på et "opsamlingshold" i løbet af de første måneder.

Uddannelse i Kirkenettets specialapplikationer afholdes som regel af It-Kontoret på FEU. Uddannelsesomkostningerne afholdes over it-budgettet.

5.3 Særligt vedrørende uddannelsen i personregistrering

Uddannelsen afholdes på FEU som en AMU-uddannelse, som holdkursus, som kombineret holdkursus/e-læring eller udelukkende som e-læring.

Ajourføring af uddannelsen i forbindelse med implementeringen af et nyt CPR- og personregistreringssystem planlægges at ske som e-læring.

Uddannelse af sognepræster, der skal fungere som personregisterførere, betales over it-budgettet.

Kirkefunktionærer, der skal varetage personregistreringsopgaver, gennemgår en AMU-uddannelse.

5.4 It-medarbejdere

Uddannelse planlægges i forbindelse med den årlige medarbejdersamtale, når stillingsskift eller nye produkter gør det nødvendigt eller ved nyansættelse.

Hypigere anvendelse af e-læring i kombination med kurser påtænkes implementeret.

Til medarbejdere, der opkvalificerer sig i arbejdsrelevante områder i fritiden, kan ydes støtte til bogkøb og kursusafgifter.

Udgifter til uddannelse af medarbejdere, der er ansat i It-Kontoret, afholdes over it-budgettet.

6 It-sikkerhed

It-sikkerheden, der skal sikre tilgængelighed, integritet og autenticitet, reguleres i henhold til it-sikkerhedspolitikken, som er baseret på Dansk Standards DS484:2005, samt det gældende cirkulære om sikkerhedsforanstaltninger i Kirkenettet.

6.1 Organisering

It-sikkerhedsorganisationen består af It-Sikkerhedsudvalget (It-SiU), en it-sikkerhedskoordinator og systemejerne.

It-SiU er nedsat som et permanent udvalg til at sikre, at it-sikkerhedsmæssigt relevante spørgsmål løbende bliver behandlet.

It-SiU består af afdelingschefen for Kirkeministeriets Personale- og It-afdeling (formand), chefen for Kirkeministeriets It-Kontor, en repræsentant for stiftskontorcheferne, repræsentanter for medarbejdergrupperne samt faglige organisationer, hvilket sikrer en bred organisatorisk forankring.

Beslutninger i It-SiU træffes i fællesskab af udvalgets medlemmer. I den daglige drift træffes it-sikkerhedsmæssige dispositioner/afgørelser af it-chefen i samråd med It-Kontorets driftschef og Kirkeministeriet og folkekirkens it-sikkerhedskoordinator. Disse afgørelser effektueres umiddelbart og bringes efter omstændighederne op i It-SiU.

6.2 Sikkerhedsniveau – målsætninger

Formålet med it-sikkerheden på Kirkenettet er at sikre, at Kirkeministeriets og folkekirkens opgaver til enhver tid kan udføres på betryggende vis, herunder at oplysningers fortrolighed og integritet opretholdes, og at systemerne er tilgængelige.

Niveauet for it-sikkerheden er fastlagt i it-sikkerhedspolitikken. Sikkerhedsmæssigt fokus er på de mest kritiske processer og it-aktiver, samtidig med at det høje sikkerhedsniveau i forhold til øvrige processer og aktiver opretholdes.

6.3 Styring – realisering af målsætning

Til styring af sikkerhedsarbejdet anvendes værktøjer, der er anbefalet i Statens Forum for it-sikkerhed. Værktøjerne anvendes desuden af andre statslige institutioner, hvilket sikrer sammenlignelighed i analyseresultater på tværs af staten.

Deltagelse i Statens Forum for it-sikkerhed sikrer, at der arbejdes i samme retning som tilsvarende institutioner.

Risikovurderinger af de kritiske forretningsprocesser samt understøttende it-aktiver foretages ved anskaffelse af nye systemer samt ved væsentlige ændringer. En systematisk risikovurdering af alle kritiske forretningsprocesser foretages hvert 2. eller 3. år.

Risikovurderingerne sikrer løbende implementering af nødvendige sikringsforanstaltninger på Kirkenettet i forhold til det aktuelle trusselsbillede.

Endelig skal der jævnligt gennemføres informationskampagner og lignende informationsaktiviteter med det formål at øge it-brugernes bevidsthed om it-sikkerhed og eget ansvar for opretholdelse af it-sikkerheden.

6.4 Beredskab og kontrol

Backup- og retableringsplaner sikrer, at forretningsprocesser kan udføres uden sikkerhedsmæssig påvirkning.

Tilbagevendende gennemførelse af it-sikkerhedsreview, udført af såvel interne som eksterne parter, sikrer den fortsatte overholdelse af gældende standarder og regler.

Kontrollerne er fastlagt i samarbejde med en uvildig sikkerhedsrådgiver og er fastlagt som 100 % 's kontroller (dvs. kontrol af samtlige forekomster/hændelser) henholdsvis som stikprøvekontroller.

*Til sikring af, at alle de etablerede foranstaltninger resulterer i den ønskede (høje) sikkerhed, foretages der **dagligt** en række fastlagte kontroller på pc-klientniveau såvel som på serverniveau.*

6.5 Overvejelser om brug af en anden sikkerhedsstandard

Med Finansministeriets udgivelse¹⁶ af: "Enkel administration i staten" lægges der op til, at institutioner, som ikke alle steder har behov for den høje it-sikkerhed, der foreskrives i medfør af DS484:2005, kan implementere en "lavere" standard.

Da det har vist sig, at administrationen af DS484:2005 er meget omfattende, overvejes det, om der i Kirkeministeriet og folkekirken er områder, hvor en ISO-standard med færre bindende krav ville være fyldestgørende i forhold til de konkrete risici.

¹⁶ Finansministeriet: "Enkel administration i staten", januar 2010

7 Økonomi og indkøb

Driften af Kirkeministeriets It-Kontor og Kirkenettet finansieres af fællesfonden.

Fællesfondsbevillingen suppleres med indtægter fra salg af it-ydelser til folkekirkens institutioner.

Det samlede it-budget fastsættes af kirkeministeren efter indstilling fra it-styregruppen henholdsvis budgetfølgegruppen.

It-budgettet udarbejdes af It-Kontoret og forelægges it-styregruppen til godkendelse.

It-styregruppens prioritering skal respektere de myndighedsopgaver, som Kirkenettet skal understøtte og opfylde. Budgettet forelægges som en del af det samlede budget for fællesfonden, budgetfølgegruppen og budgetsamrådet, som efter sin forhandling afgiver indstilling til kirkeministeren.

Kirkeministeriets, institutionernes og Landsforeningen af Menighedsråds køb af it-serviceydelser betales efter medgået forbrug henholdsvis efter fordelingsnøgler fastlagt i it-budgettet. Edb-regnskabet føres, så disse indtægter kan udskilles. Regnskabet revideres af Rigsrevisionen.

7.1 Koncern-it som den økonomisk mulige model

Gennem 10 års drift af 3.000 arbejdspladser på ca. 2.300 adresser er det erfaringen, at anvendelse af ensartet udstyr og standardiserede programmer giver den mindst mulige driftsudgift. Samtidig hermed giver storindkøb nogle meget væsentlige rabatter.

Kirkeministeriet og folkekirken udnytter derfor de muligheder, der er for som samlet koncern at opnå fordele ved fælles drift og indkøb.

Som følge af det store antal små institutioner og den deraf følgende geografiske spredning er Kirkeministeriet og folkekirkens it-funktion af både kompetencemæssige og økonomiske årsager udformet som en centralt styret "koncern-it-model".

Overalt hvor det er muligt og hensigtsmæssigt, fastlægges bindende standarder for, hvad man kan og må købe til installation i Kirkenettet.

Indkøb foretages centralt af It-Kontoret i overensstemmelse med EU-udbudsbestemmelserne og indkøbscirkulæret. SKI's og Finansministeriets indkøbsaftaler anvendes i videst muligt omfang.

Institutionernes indkøb af forbrugsmaterialer og småudstyr sker via en fælles indkøbsaftale.

Indkøb af datalinjer sker samlet i henhold til koordineringskøbsaftale mellem SKI og teleudbydere eller ved anvendelse af Finansministeriets aftaler.

Ydelser vedrørende fastnet- og mobiltelefoni kan af institutionerne anskaffes via en fælles telefonrabataftale.

7.2 Kontrol af priser og valg af leverandør

Med henblik på løbende at opnå de lavest mulige priser indhentes jævnligt kontroltilbud vedrørende de større indkøbs- og koordineringsaftaler.

Beslutning om valg af leverandører og/- eller produkter afgøres på grundlag af principper som "det økonomisk mest fordelagtige tilbud", hvor:

- pris/ydelse, kvalitet og leveringssikkerhed indgår som væsentlige tildelingsskriterier.